

Михайлова. НУЦЗУ, 2023. 217 с.

2. Краснова М.В., Краснова Ю.А. Екологічне право України. Загальна частина: підручник. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2021. 190 с.

3. Сарапіна М.В., Андронов В.А., Артем'єв С.Р., Бригада О.В., Рибалова О.В. Забезпечення екологічної безпеки: підручник. Харків : НУЦЗУ, 2019. 246 с.

ЗАНЕДБАНІ ПРОМИСЛОВІ ОБ'ЄКТИ У МІСТАХ ЯК ДЖЕРЕЛО НЕБЕЗПЕКИ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ НАПРУЖЕНОСТІ: ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ

Шевченко Л.С.

*кандидат архітектури, доцент Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

Міська структура з часом зазнає кардинальних змін. Однією з причин цього є неефективне функціонування промислових об'єктів, їх занепад та припинення діяльності. Території цих об'єктів зберігають, в основному, інженерну інфраструктуру і спустошені виробничі будівлі. Поступово вони перетворюються в занедбані ділянки міста, стають джерелом безпекової та екологічної напруженості. Їх все частіше починають називати «депресивними територіями», «зонами відчуження», «мертвими» зонами міста. Зі зростанням міст часто-густо ці території опиняються у поживлених районах міста, вносячи дисгармонію не лише в його планувальну та композиційну структуру, а й в екологічну ситуацію (забруднення повітря, водних джерел тощо) та безпеку життєдіяльності містян (загострення кримінологічних проблем, терористичні акти, військові дії та інші загрози).

З часом особливої культурної та історичної цінності набуває забудова промислових районів багатьох міст світу, хоча офіційно промислові об'єкти можуть й не вважатися пам'яткою архітектури. Завдяки такій забудові вдається зберегти історичне обличчя міста, передати те культурно-історичне середовище, яке було характерне на початкових етапах становлення і розвитку цих міст.

У процесі роботи використані історико-теоретичний, порівняльно-історичний, емпіричний методи дослідження та метод комплексного аналізу.

Проблема занедбаних промислових територій, що опинилися в міській смузі, існує в багатьох розвинених країнах світу. Європейське рішення, яке реалізується останніми десятиліттями – кардинальне перетворення

промислових зон або виведення їх за межі міст [1]. Поєднання бізнесу, науки й виробництва забезпечується розвитком звільнених ділянок на основі кластерного принципу. У підсумку індустріальні майданчики перетворюються на високотехнологічні, екологічно чисті виробництва, технопарки, або житлові квартали, громадські чи зелені зони. Таке перетворення, або реновація передбачає комплексне оновлення архітектурно-ландшафтного міського середовища, тобто одночасну реконструкцію об'єктів і простору, в якому вони існують, адаптивне використання будівель, споруд, комплексів при зміні їх функціонального призначення [2-5].

Тому актуальність даного дослідження є очевидною і полягає у:

- *екологічній реабілітації* постіндустріальних територій за рахунок відновлення їх природного потенціалу й оздоровлення навколишнього середовища;
- *ліквідації джерел небезпеки* на занедбаних промислових територіях: кримінологічної, санітарної, психологічної;
- *наданні «нового життя» постіндустріальному середовищу*, включенні його в життєві процеси міста;
- *підвищенні художньо-естетичної привабливості* цих об'єктів;
- *заощадженні фінансових ресурсів* шляхом зниження вартості освоєння міської території на існуючій постіндустріальній базі.

У царині реабілітації постіндустріального середовища важливими є напрацювання як вітчизняних, так і зарубіжних учених. Серед вітчизняних варті уваги праці, присвячені досвіду ревіталізації території міст взагалі та промислових територій зокрема. Це – напрацювання таких науковців як Т. Каржинерова, Т. Кравчуновська, В. Броневицький, І. Ладигіна, А. Руденко, Ю. Лубенченко, Т. Мазур, А. Рудишин, Ю. Супрунович, Е. Шишкін, Ю. Гайко, К. Вяткін, А. Панкєєва, С. Іванов-Костецький. Цікавими для даної роботи є дослідження закордонних науковців, зокрема – Г. Аграновича, О. Мамлеєва, П. Бистрова, Т. Бистрової, Р. Дрожжина, Р. Мавлютов, М. Лук'яніца, Л. Чижо, Л. Тітова, Т. Цитман, А. Богатирьова, А. Чадович, В. Agueda, Ch. Bloszies, R. Burchell, I. Pedko, T. Rogis . Низка досліджень присвячена європейському та вітчизняному досвіду реабілітації досліджуваних об'єктів. Це – праці вищезгаданих Т. Панченко та А. Руденко, Тітова С., В. Шейн, В. Проскуракова, Б. Гойя та інших науковців.

Успішна світова практика реалізації проектів відновлення промислових територій базується перш за все на глибокому науково-методичному аналізі кожної конкретної містобудівної ситуації, що передує розробці й створенню проектів освоєння міських територій. При цьому

поняття проєкт означає не тільки архітектурно-ландшафтні рішення й розробки, а включає комплекс соціально-економічних, організаційно-правових, фінансових, а разом з ними і містобудівельно-планувальних заходів.

Відновлення постіндустріальних об'єктів набуло поширення у 70-80-ті роки ХХ ст., коли внаслідок соціально-економічних, політичних, екологічних, технологічних змін відбулося закриття низки промислових підприємств. За цей час намітилися основні напрямки відновлення:

зі збереженням промислової функції:

- 1) меморіальний шлях, котрий передбачає повне збереження первісного вигляду будівлі, у тому числі як пам'ятки промислової архітектури;
- 2) удосконалення – сучасне технологічне оснащення виробництва, у існуючому обсязі будівлі;

із частковою рефункціоналізацією:

- 1) реконструкція планувальної структури зі збереженням найбільш сприятливих планувальних характеристик;
- 2) пристосування під музейну функцію;
- 3) включення до сформованої структури промислової території об'єктів сучасного призначення.

із повною рефункціоналізацією:

- 1) з метою соціально-культурної затребуваності та актуальності (переорієнтації на житлову забудову, багатопрофільні центри, освітні й культурні установи, розважальні та спортивні центри, місця тимчасового проживання (хостели), підприємства торгівлі);
- 2) озеленення та благоустрій порушених територій з метою їхньої екологічної реабілітації;
- 3) демонтаж об'єкта та використання території за іншою функцією.

Постіндустріальне середовище у більшості випадків вирізняється деградацією в екологічному сенсі. Цим територіям характерне зниження (або, навіть, втрата) здатності до самостійного відновлення і виконання функції здорового середовища. Тому важливими кроками до відновлення такої території є її очищення (грунту, водойми, повітря).

Міське середовище занедбаних промислових об'єктів є цінним ресурсом в економічному, культурно-історичному, екологічному та естетичному сенсах. Їх відновлення – це складний, але вигідний шлях. Великі площі будівель та простору несуть у собі потенціал для облаштування різноманітних публічних зон міста, громадських та житлових зон, ландшафтних територій. Ці об'єкти є важливою складовою інтегрованого розвитку міст на шляху до їх сталого

розвитку та у контексті із положеннями про регулювання кліматичних змін, висвітлених у Кіотському протоколі [6].

Список використаних джерел

1. Шишкін Е.А. Методика реновації промислових об'єктів, розташованих на території міста // Е.А Шишкін, Ю.І. Гайко, К.І. Вяткін, А.М. Панкеева Містобудування та територіальне планування: Наук-техн. збірник Відпов. ред. Осетрін М.М. Київ: КНУБА, 2020. Вип.72. С.288-303.
2. Проскуряков В.І. та Гой Б.В., Шляхи реновації територій промислової забудови ХХ століття в містах України. Архітектурний вісник НУ «Львівська політехніка», 2008, с. 56-64.
3. Супрунович Ю.О. Реновація промислових об'єктів // Перспективні напрямки проектування житлових та громадських будівель. Київ: КиївЗНДІЕП, 2004. С. 98-101.
4. Супрунович Ю.О., Житкова Н.Ю. Реновація як засіб відродження не функціонуючих промислових підприємств міста в новій якості // Сучасні проблеми архітектури та містобудування. Київ : КНУБА, 2005. Вип. 14. С. 15-28.
5. Супрунович Ю.О. Формування об'ємно-планувального рішення громадсько-торговельних комплексів на основі реновації промислових будівель. Сучасні проблеми архітектури та містобудування : наук.-техн. зб. Київ : КНУБА, 2006. Вип.16. Бібліогр.: с. 352.
6. Kyoto Protocol URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Kyoto_Protocol (дата звернення 11.04.24).

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ УЧНІВ БЕЗПЕЧНІЙ РОБОТІ З РІЗНИМИ ВИДАМИ КОНСТРУКЦІЙНИХ МАТЕРІАЛІВ НА УРОКАХ У НАВЧАЛЬНИХ МАЙСТЕРНЯХ

Сотничок О.С.

здобувач третього (освітнього наукового) рівня вищої освіти кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Одним із важливих питань сьогодення є навчально–методичне забезпечення формування безпечних умов праці у загальноосвітніх навчальних закладах, зокрема у майстернях з обробки різних конструкційних матеріалів.

Питання техніки безпеки вивчали багато науково-педагогічних працівників зокрема вищої освіти та загальноосвітніх навчальних закладів: Бірук В. П., Борисова Т. М., Гриценко Г. О., Дебре О. С., Кондель В. М.,